

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

**ХАРМЕНС ВАН РАЈН РЕМБРАНТ
(1606 - 1669)**

Каталог изложбе

НОВИ САД, 2006

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

КАТАЛОЗИ ИЗЛОЖБИ

120

АУТОРИ КАТАЛОГА И ИЗЛОЖБЕ

Ксенија Шуловић и Александра Драпшин

Библиотека Матице српске приредила је изложбу поводом 400 година од рођења холандског сликара и графичара Харменса ван Рајна Рембранта. Изложба је отворена од 5. до 25. маја 2006. године у витринама испред свечане сале Матице српске, а коришћена је грађа из збирки Библиотеке Матице српске. Испод сваке каталошке јединице уписане су сигнатуре.

Док је још био веома млад, Рембрант је, у недостатку модела, морао да проучава на себи форме, ликове. Када је дошао успех, сликање самога себе је било задовољство из сујете, игра. Касније та страствена потреба за собом била је, изгледа, начин да се издвоји од осталих и да се свети беди или глупости. Тако нам његови портрети пружају његов младићки израз, скривају нам његову праву природу под раскошном маском и показују нам га у интимној и узбудљивој истинитости његовог бића. Понекад су они јасни, неумољиви одблесак огледала испитиваног при пуном светлу, а понекад слика која у полусенци као да лебди изнад света, израз неухватљив и сањарски. Али увек су ти портрети дело сликара, смела испробавања средстава уметничког преображаја. Они нас воде кроз победу генија.

Робер Женај, 1965

У првим радовима Рембрант се није, чак ни у избору тема, много удаљио од бразде коју су заорали његови учитељи. Међутим, већ између 1627. и 1630. године видан је развој његовог стила. И поред тога што остаје веран историјским темама, пре свега библијским, сликар показује веће интересовање за стварност и почиње да испитује могућности светла у циљу таквог приказивања које може да из тематског контекста истакне најзначајнију епизоду. Ово подразумева измену којом стварно постиже изражајни набoj слике; између спољног устројства приказа значајних момената приче, светлост више генерички не истиче расподелу елемената од којих се састоји основна обликовна схема слике, она пада на поједине ликове који на тај начин снажно избијају, тако да композиција садржана у тој схеми губи неутралност, уместо статичности унет је узнемирани динамизам који одражава читав један свет осећања, која као да се огледају у изгледу ствари.

Лионело Пупи, 1978

Рембрантови портрети садрже кретање душевног живота, док је класичан портрет не само безвремен у смислу уметности, што значи независан од узглобљености између претходног и потоњег у светском времену, него он и у самом себи, у поретку својих момената поседује иманентну безвременост. Зато су најбогатији и најузбудљивији Рембрантови портрети - портрети старих људи, јер се на њима види максимум проживљеног живота; у портретима младих људи он је исто то постигао само у неким сликама Тита, обраћањем димензије, док се овде у извесном смислу будући живот са својим развојима и судбинама исто тако акумулира и постаје сагледив као садашњица будуће сукцесије, као што је тамо случај са временским следом који се већ збио.

Георг Зимел, 1992

Било је потребно више од годину дана да се "Час анатомије доктора Тулпа" рестаурира и врати у првобитно стање. Музеј Mauritshuis у Хагу организовао је изложбу која објашњава технике приликом рестаурације ове митске слике холандског мајстора Рембранта. Део изложбеног простора посвећен је часовима анатомије по којима су једанпут годишње, по одобрењу Факултета за хирургију из 1556. године, могли да присуствују и сликари. Ови часови аутопсије људског тела, који су уз докторе радили и студенти медицине, били су драгоцени за сликаре Златног доба холандског сликарства, како би "уживо" научили анатомију.

Зоран Стошић, 1999

У салону једног трговца уметничким предметима, код кога се састајала сва елита нордијске Венеције, Рембрант упознаје племкињу Саскију ван Ујленбург. Њему је двадесет и седам, а она је шест година млађа.

То је љубав на први поглед. Саскија је згодна, али својим ситним очима, малим устима и нежним телом, уопште није идеал жене тог времена. Рано је изгубила родитеље. Њен отац није био само градоначелник, већ и један од најгордијих властелина у Холандији. За његова живота Рембрант никада не би добио Саскију.

Рембрант и Саскија су се венчали јуна 1633. тек после градоначелникове смрти.

Но, у богатству открива се један нови Рембрант. Он жели да надигра грађанско друштво Амстердама - или то барем тако изгледа. Живи као краљ. Кућа у ружичњаку личи на дворца или музеј. Она је отворена за пријатеље и непријатеље, богате и сиромашне. Сликари верује да је са срећом закључио животни споразум.

У међувремену слика као суманут - тврди се да је било две хиљаде Рембрантових слика, од којих је сачувано још само неколико стотина, уз њих и преко хиљаду цртежа и 350 бакрореза.

Каменко М. Марковић, 1995

Рембрантов живот као и његово сликарство, пун је полусенки и тамних кутова. Колико се Рубенс показује онаквим какав је био, у пуној светлости својих дела, свог јавног и приватног живота, јасним, прозирним, блиставим од духа, од доброг расположења, од горде љупкости и величине, толико је Рембрант прикривен и као да увек нешто таји, било у сликарству, било у животу. Он нема палате с италијанским тремовима, не живи господски и на великој нези. Средњи стан, црнкаста кућа неког ситног трговца; унутра колекционарски дар-мар, као код каквог скупљача старих књига, бакрописа и других реткости. Њега никад неки јавни посао није извукао из атељеа да би га умешао у политику свога времена, нити га је какав владалац својом великом благонаклоношћу привезао за своју особу. Ни званичних почести, ни ордења, ни титула, ни одличја, ничег што би га непосредно или посредно везало за какав догађај или коју личност, да би историја говорила о њима, узред и њега споменула.

Ченино Ченини, 1950

На крају, не би могли мимоићи необичну, али свакако важну чињеницу да је Рембрант, тај страсни поклоник боје, био опседнут потребом да црта и реже у бакру. Можда је то био утицај уметника коме се Рембрант највише дивио у својој домовини, Херкулеса Сегерса, или су то била морфолошка истраживања у областима форме и композиције. Без обзира на побуде, он је цртању и ецовању посвећивао више пажње него ма који други уметник барока. Шта више, тако искрену потребу за линијом имао је после њега само још Гоја. Својим цртежима, Рембрант није само вршио анализу пластичних елемената, већ и синтезу. Он је скоро сваку своју композицију, па чак и потрете, прво цртао, или гравирао у бакру. Углавном зато да би свој композициони поступак што више упростио и свео на његове најбитније елементе. Ово редуцирање акцесорија, наслеђених од претходних стилова, даје Рембрантовим конструкцијама посебну вредност.

Станислава Коларић, 1963

Рембрант је коначно своје једнострано и моћно умеће усмерио на крајолик. На малим бакрорезима са оваквим садржајем је додуше понекад главни предмет колиба или нека друга грађевина, помало груба, сирово уметнута у средину, јавља се и посебна наклоност ка летвицама и палисандеру, или чак ка закржљалим облицима; поред тога влада велико мајсторство да се оно што је приказано окарактерише минимумом потеза, било да је то стаза, терен, канал са трском, и све без сенчења, као што је и небо углавном остало бело. Од насликаних крајолика, два су у Каселу, посвећена Ролану Рогману, а већина осталих је оспорена; исто тако је неизвесно и за лепу малу зидну слику пинакотеке са вечерњим сунцем и облацима који најављују невреме, тако да су на крају остали само такозвани "италијански крајолик" у Каселу и крајолик у Дрездену.

Јакоб Буркхарт, 1947

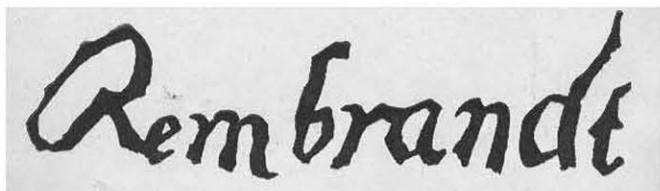
Док стојимо у некој великој галерији слика у делу посвећеном Рембранту, питамо се какве визуелне утиске добијамо и колико се они разликују од утисака које добијамо из других делова исте галерије?

Прво, примећујемо мрачне позадине разбијене неправилним шарамима светлости. Више је таме него светлости, а светлост се обично не налази на ободу слике. Уместо тога, она заузима централни део слике, где чини баланс са тамом, и управо је то део који привлачи највећу пажњу. Обично се на слици налази и црна и бела боја, црна се појављује на одећи или шеширу, а бела на крагнама, манжетима, као и на марамама које покривају главу или предњим деловима кошуља. Оквири су такође понекад црни. Црно и бело представљају боје – једине немодификоване боје на слици – али они такође представљају и крајње нијансе светлости и таме. (...)

Он углавном избегава контрастне и комплементарне боје и склонији је бојама које су блиске у спектру. Браон, наранџаста и жута мешају се са црвеном или се налазе поред ње; жута или мат зелена допуњавају се и сједињују у зеленкасто-златну. Уз две основне боје, уметник користи и сиву. Међутим, нијансе плаве, љубичасте, ружичасте и светло зелене појављују се само у бледим тоновима и на споредним местима. (...)

Истина је да на Рембрантовим панелима и уљима на платну доминира веома ограничен избор пигмената: вештачке боје оловно бела и коштано црна, као и богат избор природних земљаних пигмената као што су окер, смеђе-жута и боја земље (умбра). Други пигменти се редовно користе, али они представљају основне боје. Па ипак, овај опис Рембрантове палете, ма колико да је прецизан, не расветљује поенту сликарске методе код које се боја и прозачност добијају непрекидним варијацијама комбинацијама релативно малог броја пигмената. Боје и прозачност се даље модификују тако што се један слој боје наноси преко другог све док се не постигне жељени ефекат. Што се тиче сликарске технике, непрозирност и развијена текстура обично су међусобно повезани, где је већи део најдебљих наноса боје начињен од најкомпактнијих и најнепрозирнијих пигмената, често од оловно беле, а понекад и од румено жуте.

Мајкл Китсон, 1974

The image shows a close-up of a handwritten signature in black ink on a light-colored, slightly textured paper. The signature reads "Rembrandt" in a bold, cursive script. The letters are thick and dark, with some ink bleed-through visible from the reverse side of the paper. The signature is centered horizontally within the frame.

РЕПРОДУКЦИЈЕ РЕМБРАНТОВИХ ДЕЛА

1. Каменовање светог Стефана, 1625
2. Тобија и Ана са јаретом, 1626
3. Свети Павле у тамници, 1627
4. Аутопортрет, 1629
5. Рембрантова мајка, 1629/30
6. Јеремија оплакује пропаст Јерусалима, 1630
7. Пророчица Ана (Рембрантова мајка чита), 1631

Пророчица Ана

8. Приказивање у храму, 1631
9. Час анатомије доктора Тулпа, 1632
10. Скидање с крста, 1632
11. Леонардова *Тајна вечера* коју је прецртао Рембрант, 1633

12. Исус у олуји на Галилејском језеру, 1633
13. Саскијин портрет, цртеж, 1633
14. Саскија, 1633/34
15. Портрет осамдесетогодишње жене, 1634
16. Валтазарова гозба, 1635

Валтазарова гозба

17. Аврамова жртва, 1635
18. Саскија у костиму, 1635
19. Аутопортрет са Саскијом, 1636
20. Ослепљење Самсоново, 1636
21. Данаја, 1636
22. Цртеж Рембранта, 1639
23. Аутопортрет, 1640
24. Портрет Агате Бас, 1641
25. Ноћна стража, 1642

26. Јакобов сан, 1642
27. Жена у кревету, 164()
28. Предео са три дрвета, 1643
29. Христ и прељубница, 1644
30. Девојчица на прозору, 1645
31. Света фамилија, 1645

Купачица

32. Зимски пејзаж са клизачима, 1646
33. Сузана у купатилу, 1647
34. Христ у Емаусу, 1648
35. Гола заводница, 1650
36. Хендрикје, 1650
37. Портрет Титуса, 1653/54
38. Купачица, 1654
39. Бетшеба, 1654

- 40. Титус за писаћим столом, 1655
- 41. Сузана и старци, 1655
- 42. Хендрикје се купа у реци, 1654
- 43. Јаков благосиља Јосифове синове, 1656

Бетшеба

- 44. Титус, око 1658
- 45. Жена која лежи, 1658 (цртеж)
- 46. Представници сукнара, 1662
- 47. Портрет Фредерика Рихела на коњу, 1663
- 48. Јеврејска невеста, 1666
- 49. Аутопортрет, 1668
- 50. Породични портрет, 1668/69
- 51. Завера Батаваца
- 52. Саскија са црвеним каранфилићем
- 53. Старац са турбаном

ЛИТЕРАТУРА

54. Die Meisterbilder von Rembrandt. - Leipzig : W. Weicher, 1906. - 70 str.
Jc I 1680
55. Rembrandt van Ryn / Emile Verhaeren ; fordította Aranyossy Pál. - Békéscsaba : Tevan, 1913. - 75 str.
I 150892
56. Rembrandt / Paul Fierens. - Paris : Braun & Cie, 1934. - [XII], 60 str.
Цв I 335
57. Die Sendung des Rembrandt Harmensz van Rijn / Meta Scheele ; mit 71 Bildern und einem Nachwort von Adolf Behne. - Berlin : Deutsche Buch-Gemeinschaft, cop. 1934. - 340 str., 64 str. s tablama
Jc II 2057

Девојчица на прозору

58. Das Jahr des "Barmherzigen Samariters" über Rembrandt / Walter Bauer. U: Das Lichte und das Dunkle / Walter Bauer. - Dessau : K. Rauch, 1941. - Str. 45-58.
Рд II 1357

59. Zwischen Hell und Dunkel / Valerian Tornius. - 101.-110. Tausend. - Leipzig : J. Bohn & Sohn, 1942. - 430 str., [12] str. s tablama
ДМ II 695
60. Rembrandt / Hendrik van Loon. - 2. izd. - Zagreb : J. Čaklović K. D., 1943. - 264 str., [10] str. s tablama
II 28567
61. Rembrandt und van Dyck / Jacob Burckhardt. - 1. Aufl. - Bern : A. Scherz, 1947. - 68 str.
ПБ II 744
62. Трактат о сликарству / Ченино Ченини / Фромантен. [Св.] 1 ; [са француског превео I, II, III део Драгољуб Кажих]. - [Београд] : Штампарија Глобус, 1950. - 51 стр.
III 6496
63. Rembrandtu u pohode / Slavko Batušić. - Zagreb : Zora, 1952. - 126 str., [12] str. s tablama reprodukcija
I 13178

Хендрикје

64. Rembrandt (Rembrandt Harmensz van Rijn) / text by Wilhelm Koehler. - New York : H. N. Abrams : Pocket Books, cop. 1953. - [66] str., [4] savijena lista
I 280879
65. Rembrandt / Theun de Vries ; [s holandskog preveli Zlatko Gorjan i Josip Tabak]. - Zagreb : Kultura, 1956. - 393 str., 16 strana sa reprodukcijama
I 4544

66. Rembrandt / [étude biographique et critique par Otto Benesch ; traduit de l'allemand par E. Roditi]. - Genève : A. Skira, 1957. - 153 str.
I 251701
67. Rembrandt / Hendrik Willem van Loon ; prevedla Gitica Jakopin. - Ljubljana : Mladinska knjiga, 1961. - 543 str., [16] listova s tablama reprod.
II 20547
68. Deset reprodukcija u boji [Reprodukcije] / Rembrant. - Beograd : "Jugoslavija", 1963. - 1 omot (12 reprodukcija)
ЛрIII 136
69. Rembrant / Stanislava Kolarić. U: Deset reprodukcija u boji / Rembrant. - Beograd : "Jugoslavija", 1963. - Str. 5-10.
ЛрIII 136

Тобија и Ана са јаретом

70. Rembrant / tekst Robert Ženaj ; [prevela Zagorka Grujić-Verčon]. - Beograd : Nolit, 1965. - [11] str., [15] listova s tablama reprodukcija
I 14407
71. Éjjeli őrjárat / Barabás Tibor. - [2. kiad.]. - Budapest : Szépirodalmi Könyvkiadó, 1967. - 274 str.
II 166890

72. Rembrandt / Gladys Schmitt ; [s engleskog prevela Blanka Pečnik-Kroflin]. - Zagreb : Zora, 1967. - 802 str.
II 32713
73. Rembrandt / Jan Mens ; [prevedel Stanko Potisk]. - Maribor : Obzorja, 1968. - 328 str., [4] lista s tablama (reprodukcije)
II 37096
74. Rembrandt / Haak Bob ; [prevod Nada Ćurčija-Prodanović I Petar Ćurčija]. - Ljubljana ; Beograd ; Zagreb : Mladinska knjiga, 1972. - 348 str.
V 68
75. Rembrandt / Bródy Sándor. - Budapest : Szépirodalmi Könyvkiadó, 1973. - 239 str., [1] list sa slikom autora
I 154468
76. Rembrandt / Michael Kitson. - 3rd ed. - London : Phaidon, 1974. - 24 str., [24] list. s tablama
IV 280812
77. Rembrandt / [introductory study, anthology of texts, selection of illustrations and chronology by Victor H. Adrian ; translated into English by Andrea Gheorghiu]. - Bucharest : Meridiane, 1977. - 28 str., [28] str. s tablama
IV 281039
78. Rembrandt / priredio Lionelo Pupi ; [prevod Olivera Stefanović]. - [1. izd.]. - Beograd : "Vuk Karadžić", 1987. - 155 str.
I 42227
79. Rembrandt / David Bomford, Christopher Brown, Ashok Roy ; with contributions from Jo Kirby and Raymond White. - London : The National Gallery, 1990. - 160 str.
III 292389
80. Rembrandt. - Roma : Panda Libri, 1990
IV 300913
81. Рембрант / Георг Зимел ; превела с немачког Дринка Гојковић. - Сремски Карловци : Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 1992. - 248 стр.
I 40402

82. Леонардо да Винчи / [М. М. Филиппов] ; Рафаэль / [С. М. Бриллиант] / [А. Калинина]. - Санкт-Петербург : ЛИО Редактор, 1995. - 318 стр.
II 209908
83. Сјај и беда генија / Каменко М. Марковић. У: Мајстори светског сликарства / Каменко М. Марковић. - Шид : Књижевно друштво "Филип Вишњић", 1995. - Стр. 20-26.
III 82099
84. Posjet Rembrandtu / Dimitrije Mića Bašičević. U: Ogledi / Dimitrije Mića Bašičević. - Novi Sad : V. Bašičević ; [Beograd] : Biblioteka grada Beograda, 1996. - Str. 175-176.
II 426592
85. Житија Леонарда да Винчија, Микеланђела Буонаротија и Рембранта ван Ријна / од Зорана Стошића Врањског. - Сомбор : Ивакскомерц, 1999. - 127 стр.
II 453794
86. Rembrandt, a halhatatlan. 1. köt. / Hendrik van Loon ; [fordította Szerb Antal]. - Budapest : Széchenyi Irodalmi és Művészeti Részvénytársaság kiadása, [s. a.]. - 456 str., [11] listova s reprodukcijama
II 152076
87. Rembrandt / by Henri Dumont. - London [etc.] : The Hyperion Press, [s. a.]. - 47 str.
I 280864
88. Rembrant / Mihael Bokemil ; [prevod Ljudmila Đukić]. - Beograd : IPS Media, 2003. - 96 str.
III 436756

ФАКСИМИЛИ

89. Рембрантово писмо Константину Хијгенсу, 1639
90. Оглашење женидбе Рембранта са Саскијом, 10. јуна 1634

ХАРМЕНС ВАН РАЈН РЕМБРАНТ
1606 - 1669

Издавач

Библиотека Матице српске
Нови Сад
Матице српске 1

Уредник

Миро Вуксановић

Аутори Каталога

Ксенија Шуловић и Александра Драпшин

Одломке текстова Георга Зимела и Мајкла Китсона превеле
Јелена Станић и Оливера Кривошић

Припрема

Ксенија Шуловић
Оливера Михајловић

Умножавање

Станислава Николић

Повез

Милорад Родић

Тираж

50 примерака

59. Zwischen Hell und Dunkel / Valerian Tornius. - 101.-110. Tausend. - Leipzig : J. Bohn & Sohn, 1942. - 430 str., [12] str. s tablama
ДМ II 695
60. Rembrandt / Hendrik van Loon. - 2. izd. - Zagreb : J. Čaklović K. D., 1943. - 264 str., [10] str. s tablama
II 28567
61. Rembrandt und van Dyck / Jacob Burckhardt. - 1. Aufl. - Bern : A. Scherz, 1947. - 68 str.
ПБ II 744
62. Трактат о сликарству / Ченино Ченини / Фромантен. [Св.] 1 ; [са француског превео I, II, III део Драгољуб Кажих]. - [Београд] : Штампарија Глобус, 1950. - 51 стр.
III 6496
63. Rembrandtu u pohode / Slavko Batušić. - Zagreb : Zora, 1952. - 126 str., [12] str. s tablama reprodukcija
I 13178

Хендрикје

64. Rembrandt (Rembrandt Harmensz van Rijn) / text by Wilhelm Koehler. - New York : H. N. Abrams : Pocket Books, cop. 1953. - [66] str., [4] savijena lista
I 280879
65. Rembrandt / Theun de Vries ; [s holandskog preveli Zlatko Gorjan i Josip Tabak]. - Zagreb : Kultura, 1956. - 393 str., 16 strana sa reprodukcijama
I 4544